

Japonijos dvasia sklاندė Kaune

Eglė Naprytė

Balandžio 16 dieną Japonistikos klubas "Hashi" pakvietė į paskutinę paskaitų ciklo "Pažinkime Japoniją" paskaitą. Apie vyriškumo ir moteriškumo sampratą šiuolaikinėje Japonijoje pasakojo Kristina Barancovaitė, studijavusi prestižiniame Vasedos universitete.

Japonistikos klubo nariams Tekančiosios saulės šalis labai artima

Maištas prieš tradicijas

Paklausti, kaip įsivaizduoja lyčių santykius Japonijoje, paskaitos klausytojai akcentavo moterų nuolankumą vyrams. "Tai tradicinis ir šiek tiek pasenęs supratimas", - atsakė K.Barancovaitė ir papasakojo apie šiuolaikinę Japonijos jaunimo kultūrą, vadinamą "kawaii" (japonų kalboje šis žodis reiškia "mielas, gražus"). Tai maždaug 1970aisiais prasidėjęs Japonijos jaunimo maištas prieš tradicinį moters vaidmenį. Nenorą paklusti tradicijoms merginos išreiškia per drabužius:

apsirengdamos keistai ir spalvingai tarsi lėlės jaunos japonės demonstruoja savo norą kuo ilgiau išlikti mažomis mergaitėmis ir atitolinti

tą laiką, kai joms, jau ištekėjusioms, teks imtis vaidinti tradicinę moters ir namų šeimininkės rolę. Japonai vyrai "kawaii" stilių nukopijavo nuo merginų, bet tikslo būta panašaus - pasipriešinti tradicinio vyro idealo, vadinamo "salaryman", įsipareigojimams. "Salaryman" idealas susiformavo po Antrojo pasaulinio karo. Šį idealą atitinkantis žmogus - tai sunkiai dirbantis, išlaikantis šeimą, ištikimas ir heteroseksualus vyras, kuriam nesvetimos nacionalistinės pažiūros. Maištas prieš "salaryman" idealą - viena iš priežasčių, kodėl japonų vaikinai atrodo gana moteriškai: nešioja ilgus plaukus, vaikšto į grožio salonus, kur jiems atliekamos tokios pačios procedūros, kaip ir moterims, - antakių pešiojimas, depiliacija ir t.t. Kita tokio elgesio priežastis - noras patikti merginoms, kurios vyro idealu laiko neplaukuotą ir savo išvaizda labai besirūpinantį vaikiną.

Egzotiškų paskaitų ciklas

K. Barancovaitės pranešimas užbaigė vasario - balandžio mėnesiais Japonistikos klubo "Hashi" organizuotus kultūrinius kursus "Pažinkime Japoniją". Kiekvieną šeštadienį paskaitų lankytojai sužinodavo ką nors nauja apie Tekančiosios saulės šalį: ragavo pagal šimtamečių tradicijas paruoštos arbatos, klausėsi pasakojimo apie geišas ir kimono, miniatiūrinių "bonsai" auginimo meną, Japonijos religijas, kaligrafiją ir japonų tapybą ant šilko (sumie) bei daugelį kitų savitų Japonijos kultūros aspektų.

Pasak klubo prezidentės Augustės Juraškaitės, šiuo paskaitų ciklu buvo siekiama pristatyti ne tik senąsias Japonijos tradicijas, bet ir atskleisti požiūrį į šiuolaikinį japonų gyvenimo būdą, kuris yra gerokai pasikeitęs.

"Beje, iki šių metų organizuodavome renginius, skirtus daugiau mums patiems, Japonistikos klubo nariams, - pasakojo A. Juraškaitė, VDU studijuojanti socialinius mokslus. - per pastaruosius keletą metų klubo veikla nebuvo labai aktyvi, nes dauguma energingiausių klubo narių, tarp jų ir aš pati, per VDU mainų programą buvome išvažiavę studijuoti į Japoniją. Tačiau kai daug sužinoję ir kupini naujų idėjų grįžome namo, nusprendėme tomis žiniomis pasidalinti su kitais, skleisti ir propaguoti japonišką kultūrą platesnei visuomenės daliai".

Paskaitas skaitė nemažai žinomų žmonių, pavyzdžiui, dailininkė Dalia Dokšaitė, "bonsai" auginimo

meistras Kęstutis Ptakauskas, netgi laikinasis Japonijos reiklų patikėtinis Lietuvoje Eizo Kaneyaso su žmona Taeko. "Nereikėjo nieko įkalbinėti, visi šie žmonės labai mielai sutiko dalyvauti mūsų kursuose", - džiaugėsi vienas iš klubo narių Andrius Geležauskas.

Japoniškos vestuvės - Lietuvoje

Japonistikos klubo "Hashi" užuomazgos siekia 1998-uosius metus: tada VDU Japonistikos centras iš universiteto patalpų miesto centre persikėlė į Sugiharos namus, o naujas patalpas tvarkantys entuziastingi studentai nusprendė, kad jose būtų pakankamai vietos ir klubui. Oficialiu Japonistikos klubo "Hashi" gimtadieniu laikoma 2000 rugsėjo 5 diena.

Lietuvoje analogų neturinčio klubo veikla - labai įvairi. Per penkerius jo gyvavimo metus šio klubo nariai mokėsi japoniškos kulinarijos paslapčių, gilinosi į dzenbudizmo filosofiją, šventė tradicines japonų šventes, tobulino ikebanų - gėlių komponavimo meno - įgūdžius ir t.t. Kiekvienais metais pirmąjį japonų kalbos lygį pasirinkusiems studentams "Hashi" nariai suruošdavo krikštynas.

O kartą Japonistikos klubo entuziastai netgi atšoko "tikras" japoniškas vestuves. "Vienu metu mūsų universitete studijavo japoniukė, ir mes nusprendėme ją "sutuokti" su vienu mūsų klubo nariu, - pasakojo "Hashi" prezidentė. - Tai buvo tarsi simboliškas Lietuvos ir Japonijos sujungimas. Mergina apsirengė savo atsivežtą kimono, inscenizavome religines apeigas, skambėjo japoniškos dainos, "jaunieji" pjaustė vestuvinį tortą. Tiesa, dažniausiai japonų vestuvėse tortai būna nevalgomi, nes svarbiausia yra pati apeigos prasmė - tai pirmas veiksmas, kurį sutuoktiniai atlieka kartu." Klubo tikslas - nutiesti tiltą tarp Rytų ir Vakarų, tarp Japonijos ir Lietuvos, užšifruotas jau pačiame pavadinime, nes japonų kalboje "hashi" reiškia "tiltas". "Savo veikla, organizuojamais renginiais pristatome Japonijos kultūrą, tradicijas bei vertybes Lietuvos žmonėms", - teigė A.Juraškaitė.

Klubas visada atviras naujiems nariams - jais gali tapti ne vien studentai, bet visi žmonės, besidomintys Japonija. Daugiau informacijos apie klubą galima rasti internetiniame puslapyje <http://www.vdu.lt/japonistai>.

Vilioja kultūros lobynai

Kiekvienas klubo narys galėtų papasakoti atskirą istoriją, kaip susidomėjo Tekančios Saulės šalimi. "Japonija domėjausi nuo pat mažens, - pasakojo A.Juraškaitė. - Kai buvau maždaug šešerių metų, dėdė dovanų parvežė pieštukų rinkinį, ant kurio buvo pavaizduotas japoniško filmuko herojus ir prirašyta hieroglifų. Labai knietėjo išsiaiškinti, kas ten parašyta, bet, deja, niekas man to negalėjo pasakyti. Tai ankstyviausias su šia šalimi susijęs prisiminimas".

Nepaprastą trauką Japonijai "Hashi" prezidentė apibūdino kaip kažką nepaaiškinamo. "Sunku pasakyti, kodėl mane taip domina Rytai.

Troškimas daugiau sužinoti apie tokias šalis,

kaip Kinija ar Japonija, visada buvo manyje, - pridūrė A.Juraškaitė. - Labiausiai domina japonų kultūra, kadangi tai šalis, gyvuojanti jau daug tūkstančių metų ir sukaupusi didžiulį kultūrinį paveldą. Be to, žavi nepaprastai malonus japonų bendravimas ir pagarba žmogui. To grįžusi į Lietuvą dažnai pasigendu."

A. Geležauskas teigia, kad nemažą įspūdį jam paliko vaikystėje matyti filmai apie samurajus. "Tai tarsi "Robinas Hudas", tik iš Rytų, - šypsojosi studentas, VDU studijuojantis politikos mokslus. - Mane, kaip ir daugelį kitų klubo narių, labiausiai domina hieroglifai. Jie atskleidžia senovinį žmonių mąstymą. Pavyzdžiui, žodis "dirbti" yra perteikiamas kitais trimis hieroglifais, reiškiančiais "žmogus", "sunkus" ir "jėga". Tai unikalų."

Japonijoje studijavusi A.Juraškaitė pasakojo, kad jai nusišypsojo laimė pagyventi japonų šeimoje: "Jų kultūra gana uždara, todėl neįsiliejęs į šeimyninį gyvenimą gerai Japonijos nepažinsi.

Senovinė apranga Japonijos gatvėse konkuruoja su „kawaii“ stiliumi

Japonijos miestuose galima pamatyti gana šokiruojančiai apsirengusių praeivių

Gyvendama šeimoje supratau, kad jeigu tave kritikuoja ar bara, vadinasi, esi priimta į jų tarpą, nes svečiams japonai niekada nepasako griežtesnio žodžio".

Pamatę, kad lietuviai studentai domisi jų šalimi ir šį tą žino apie Japonijos kultūrą, japonai likdavo tiesiog sužavėti. "Užtekdavo pasakyti vos kelis žodžius jų kalba ir dažnas jų sušukdavo: "Kaip tu gerai kalbi japoniškai!", - su šypsena prisiminė svečioje šalyje patirtus įspūdžius A. Juraškaitė.

(c) Universitas Vytauti Magni